

College van burgemeester en wethouders**GOEDGEKEURD**Zitting van 25 juni 2019
Organisatie Ondersteuning -
Organisatieadvies

**13 2019_B&W_00312 Informatienota Financiële gevolgen meicirculaire 2019 -
informereren****Samenstelling:**

Aanwezig:de heer R. Bats, Burgemeester; de heer B. Harmsma, Wethouder; mevrouw T. Jongman, Wethouder;
de heer M. Scheringa, Wethouder; mevrouw T. Bijl; mevrouw J. Groot de, Secretaris**Informatienota**

Inleiding

Het rijk informeert de gemeenten o.a. in de meicirculaire over de gemeentefondsuitkeringen. De ontwikkeling hiervan wordt voor een belangrijk deel bepaald door de hoogte van de rijksuitgaven. Wijzigingen in de rijksuitgaven hebben direct invloed op de omvang van de Algemene uitkering (samen de trap op en samen de trap af). De jaarlijkse toe- of afname van de Algemene uitkering op basis van dit principe wordt het accres genoemd. Het accres over de jaren 2019 - 2023 laat een negatieve ontwikkeling zien voor gemeenten ten opzichte van de septembercirculaire 2018. Het geraamde accres 2019 wordt in de Voorjaarsnota van het rijk ten opzichte van de septembercirculaire 2018 met € 74 miljoen positief bijgesteld. Voor de periode van 2020 tot 2024 wordt het accres neerwaarts bijgesteld oplopend tot structureel € 603 miljoen in 2023. De belangrijkste verklaring daarvoor ligt in de lagere ontwikkeling van de lonen en prijzen. De raming hiervan in het Centraal Economisch Plan (CEP) is lager dan bij de Miljoenennota. In deze meicirculaire vindt in 2019 ook de afrekening plaats van het definitief vastgestelde accres 2018. Het accres 2018 komt € 148 miljoen lager uit dan in de septembercirculaire 2018 werd geraamd. Dit komt doordat de onderuitputting bij het rijk verder is opgelopen na de Miljoenennota 2019. Deze afrekening valt hoger uit dan waar wij rekening mee hebben gehouden in de Perspectiefnota.

Behalve het accres zijn er ook nog andere factoren die de hoogte van de Algemene uitkering beïnvloeden. Gedacht kan worden aan:

- bijstelling van aantallen (nominale ontwikkelingen, b.v. woningen en uitkeringsgerechtigden);
- OZB rekentarieven;
- Btw compensatiefonds.

In onderstaande tabel ziet u wat de meicirculaire 2019 betekent voor onze gemeente.

Tabel 1 Algemene uitkering meicirculaire 2019: **Totaal**

	2019	2020	2021	2022	2023
September 2018	70.853	71.379	71.682	71.944	71.752
Mei 2019	72.502	74.128	74.039	73.238	73.990

Vershil	+ 1.649	+ 2.749	+ 2.357	+ 1.294	+ 2.238

+ = voordeel (bedragen x € 1.000)

Kernboodschap

De meicirculaire informeert gemeenten over de gemeentefondsuitkeringen. Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de gemeenten. Factoren als belastingopbrengsten, rentelasten, dividendopbrengsten en de grondexploitatie bepalen mede de financiële ruimte. Zij vallen echter buiten het bestek van deze circulaire.

Gemeenten ontvangen op drie tijdstippen in het jaar de informatie over de gemeentefondsuitkering: in mei op basis van de Voorjaarsnota, in september op basis van de Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota.

De indeling van de circulaire is afgestemd op de soorten uitkeringen die het gemeentefonds kent:

- de Algemene uitkering;
- de integratie-uitkering Sociaal domein;
- de decentralisatie - en (overige) integratie-uitkeringen.

In het regeerakkoord is opgenomen dat de integratie-uitkering Sociaal domein met ingang van het jaar 2019 opgaat in de Algemene uitkering en daarmee deel uitmaakt van de 'trap-op-trap-af systematiek'. Vorig jaar zijn de betreffende budgetten aan de Algemene uitkering 2019 van het gemeentefonds toegevoegd. Een aantal onderdelen van het Sociaal domein zijn per 2019 nog niet overgeheveld. Als integratie-uitkering blijven bestaan:

- Beschermd wonen;
- Voogdij 18+;
- Participatie (voornamelijk Wsw).

Gemeenten declareren hun Btw op overheidstaken bij het Btw compensatiefonds (BCF). Om te voorkomen dat er een open eind regeling ontstaat heeft de rijksoverheid een plafond aangebracht in de declaraties van € 3,2 miljard. Blijven de gezamenlijke gemeenten onder het plafond dan wordt het verschil aan het gemeentefonds toegevoegd, wordt het plafond overschreden dan wordt de overschrijding uit het gemeentefonds genomen. Door de mindere economische omstandigheden van de afgelopen jaren is dit plafond nimmer bereikt, maar komt het door de aantrekkende economie wel eerder in beeld. Zoals vorig jaar ook al is gemeld, is de werkwijze van de raming van de ruimte onder het plafond Btw compensatiefonds (BCF) inmiddels aangepast. Tot en met 2018 was de ruimte onder het BCF-plafond, bij wijze van voorschot, onderdeel van de Algemene uitkering. Met ingang van 2019 wordt in de circulaire voorafgaand aan het begrotingsjaar geen rekening meer gehouden met bevoorschotting via de Algemene uitkering. Jaarlijks wordt op basis van de laatste inzichten bij de septembercirculaire van dat jaar een nieuw voorschot gegeven. In de begroting 2019 - 2022 mocht er nog een bedrag worden opgenomen voor de onderschrijding van het BCF. Voorzichtigheidshalve is er toen voor gekozen om een bedrag in de begroting op te nemen ter hoogte van € 181.500 (50%). Een juiste keuze achteraf, omdat het plafond inmiddels bijna is bereikt. De systematiek leidt er wel toe dat er nu een nadeel ontstaat van structureel € 181.500. Daarnaast leidt de afrekening van het BCF over het jaar 2018 ook nog tot een eenmalig nadeel van € 174.500 in het jaar 2019. Door de toezichthouder (provincie Overijssel) wordt geadviseerd om geen rekening meer te houden met een uitkering uit het BCF in de begroting. Deze aanbeveling wordt opgevolgd.

Kanttekeningen

Het bij de inleiding gepresenteerde voordeel over de jaren 2019 tot en met 2023 is inclusief de sinds het jaar 2015 gedecentraliseerde taken binnen het Sociaal domein (Wmo 2015, jeugdzorg en participatiewet).

Met ingang van het jaar 2019 is de uitkering Sociaal domein volgens afspraak overgeheveld naar de Algemene uitkering, met uitzondering van Begeleid wonen, Voogdij 18+ en Re-integratie klassiek (Wsw) van het onderdeel participatie. De uitkering Sociaal domein wordt in onderstaande tabel verdeeld op basis van die afspraak in de gemeentelijke begroting.

In de tabel ziet u wat de meicirculaire 2019 betekent voor onze gemeente op het gebied van het Sociaal domein, zoals deze gedefinieerd is binnen de afspraken van het gemeentefonds.

*Tabel 2 Algemene uitkering meicirculaire 2019: **Onderdeel Sociaal domein***

	2019	2020	2021	2022	2023
September 2018	8.723	8.330	8.163	7.928	7.736
Mei 2019	9.024	8.814	8.546	8.347	8.220
Verschil	+ 301	+ 484	+ 383	+ 419	+ 484
Waarvan:					
Voogdij 18+	71	240	240	240	240
Participatie (Wsw)	230	244	143	179	244

+ = voordeel (bedragen x € 1.000)

In de Perspectiefnota 2020 - 2023 valt op bladzijde 51 te lezen (Financiële mutatie nr. 4.7) dat er structureel extra gemeentelijke middelen worden gevraagd voor de NoordWestGroep. Het budget dat nu ontvangen wordt binnen de Algemene uitkering voor de Wsw kan dan ook ingezet worden voor het gepresenteerde tekort in de begroting. Dit werkt dus saldoverbeterend.

Jeugdhulp

Het kabinet heeft besloten extra middelen toe te voegen aan de Algemene uitkering vanwege de tekorten bij de jeugdhulp. In 2019 gaat het om € 420 miljoen en in 2020 en 2021 om jaarlijks € 300 miljoen. Aanvullend wordt onderzoek verricht om te kunnen bepalen of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. Ook worden de komende maanden bestuurlijke afspraken gemaakt tussen rijk en de VNG over hoe het jeugdhulpstelsel effectiever, efficiënter en beter kan gaan functioneren. Daarnaast is de loon- en prijsbijstelling 2019 toegevoegd en zijn er binnen de regeling Voogdij 18+ aanpassingen doorgevoerd die gevolgen hebben voor het verdeelmodel Jeugd.

*Tabel 3 Algemene uitkering meicirculaire 2019: **Onderdeel Jeugdhulp***

	2019	2020	2021	2022	2023
Extra budget	1.089	824	824	0	0
Loon- en prijsbijstelling 2019	297	301	303	303	306
Voogdij 18+	22	- 33	- 33	- 33	- 33
Verschil	+ 1.408	+ 1.092	+ 1.094	+ 270	+ 273

+ = voordeel (bedragen x € 1.000)

In de Perspectiefnota 2020 - 2023 valt op bladzijde 51 te lezen (Financiële mutatie nr. 4.6) dat er structureel extra gemeentelijke middelen nodig zijn voor het uitvoeren van de jeugdhulptaak. Het extra budget voor 2019, 2020 en 2021 binnen de Algemene uitkering voor de jeugdhulp kan dan ook ingezet worden voor het gepresenteerde tekort in de begroting.

Taakmutaties

Naast de hierboven opgesomde bedragen zijn er in de meicirculaire ook nog budgetten opgenomen die een directe relatie hebben met door de gemeente uit te voeren taken. Deze worden budgettair neutraal (inkomsten = uitgaven) als taakmutatie in de begroting opgenomen. Deze begrotingsposten moeten ook van het totale voordeel van de Algemene uitkering in *Tabel 1* worden afgetrokken. De middelen zijn immers niet vrij besteedbaar. Het gaat hierbij om de volgende taken met bijbehorende bedragen:

Tabel 4 *Algemene uitkering meicirculaire 2019:* ***Onderdeel taakmutaties***

	2019	2020	2021	2022	2023
Verhoging leeftijdsgrenzen gezinshuizen	6	16	21	25	30
Loon- en prijsbijstelling Wmo 2015	233	239	242	244	246
Loon- en prijsbijstelling Wmo HV	136	141	147	151	155
Beheerovereenkomst DSO-LV		- 54	- 55	- 56	- 57
Waterschaps-verkiezingen	31				
DiGiD en Mijn Overheid	- 8				
GDI voorzieningen	- 5				
Armoedebestrijding kinderen *		- 32	- 32	- 32	- 32
Landelijke voorziening Vreemdelingen	- 18	- 13	- 11		
Invoering Wvggz		58	59	59	60
Maatschappelijke begeleiding	45				
Verhoging taalniveau statushouders	51	51			
Sportakkoorden	15				
Gezond in de stad	9	9	9		
Bonus beschut werk	39				
Verschil	+ 534	+ 415	+ 380	+ 391	+ 402

+ = voordeel (bedragen x € 1.000)

Toelichting taakmutaties:

Verhoging leeftijdsgrenzen gezinshuizen

In navolging van de afspraak om vanaf 1 juli 2018 pleegzorg standaard te verlengen wanneer een pleegkind 18 jaar wordt, worden momenteel afspraken uitgewerkt over verruiming van de verlengde jeugdhulp voor kinderen in gezinshuizen. Vooruitlopend op de precieze afspraken worden extra financiële middelen aan het jeugdhulpbudget toegevoegd.

Loon - en prijsbijstelling Wmo 2015 en HV

De loon- en prijsbijstelling 2019 ten behoeve van de Wmo 2015 en de Wmo huishoudelijke verzorging is toegekend.

Beheerovereenkomst DSO-LV

In december 2018 hebben diverse betrokken partijen de beheerovereenkomst DSO-LV ondertekend. De overeenkomst regelt o.a. de inhoud en de uitvoering van de beheertaak, de financiering en de samenwerkingsafspraken voor een optimale werking van het Digitaal stelsel Omgevingswet landelijke voorziening (DSO-LV). Op grond van de overeenkomst gaan gemeenten vanaf het jaar 2020 jaarlijks bijdragen aan de kosten. In 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Het DSO is het stelsel waar de landelijke voorziening en de lokale systemen van de overheden onderdeel van uitmaken. In de gemeentelijke begroting is nog geen structureel budget opgenomen voor de Omgevingswet en de kosten die voortvloeien uit de beheerovereenkomst. De kosten moeten dan ook ten laste worden gebracht van het begrotingssaldo.

Waterschapsverkiezingen

In de Waterschapswet staat dat waterschappen een vergoeding zijn verschuldigd voor de kosten die gemeenten maken voor de organisatie van de waterschapsverkiezingen. Er is afgesproken dat de landelijke vergoeding € 12 miljoen bedraagt. In de Perspectiefnota 2020 - 2023 is een overschrijding van het budget Verkiezingen gemeld van € 67.000 bij de financiële mutaties, nr. 1.7. Het bedrag van € 31.000 wat nu via de Algemene uitkering wordt ontvangen kan ten gunste worden gebracht van het begrotingssaldo 2019.

DiGiD en Mijn Overheid

De berekende kosten voor DiGiD en Mijn Overheid vallen in het jaar 2019 iets hoger uit.

GDI-voorzieningen

De berekende kosten in de generieke digitale infrastructuur vallen in het jaar 2019 iets hoger uit.

Armoedebestrijding kinderen

In de decembercircular 2016 zijn gemeenten geïnformeerd over de € 85 miljoen die vanaf 2017 structureel beschikbaar is gesteld voor de bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen. Jaarlijks vindt in de meicircular actualisatie plaats voor de verdeling voor het jaar t+1 en verder. De middelen worden verdeeld op basis van door het CBS ontwikkelde gegevens over kinderen met een kans op armoede. * Voor onze gemeente wordt nog nader bekeken of dit bedrag echt kan worden gekort op het budget.

Landelijke voorziening vreemdelingen

Het rijk en gemeenten hebben afspraken gemaakt voor de ontwikkeling van Landelijke Vreemdelingenvoorzieningen (LVV) waar vreemdelingen zonder recht op verblijf of rijksopvang begeleid worden naar een bestendige oplossing voor hun situatie, waarbij hen onderdak wordt geboden. Er wordt een bedrag uit de Algemene uitkering verstrekt aan een selectie van gemeenten over de periode 2019 - 2021. In de gemeentelijke begroting is geen budget opgenomen voor deze voorzieningen, waardoor de kosten ten laste gaan van het begrotingssaldo.

Invoering Wvggz

Met ingang van het jaar 2020 treedt de Wet verplichte ggz in werking. Deze wet vervangt de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen en regelt de rechten van mensen die te maken hebben met verplichte zorg in de GGZ. Voor de gemeentelijke taken en bijbehorende kosten die volgen uit de Wet verplichte ggz is afgesproken dat vanaf 2020 structureel € 20 miljoen wordt toegevoegd aan het gemeentefonds.

Maatschappelijk begeleiding

Conform artikel 18 van de Wet inburgering moet het college voorzien in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. Gemeenten ontvangen hiervoor in 2019 een bedrag ter hoogte van € 32,6 miljoen.

Verhoging taalniveau statushouders

In aanloop naar het nieuwe inburgeringsstelsel hebben rijk en gemeenten bestuurlijke afspraken gemaakt over de versterking van het taalniveau van statushouders die nog onder de huidige Wet inburgering inburgeren. Het kabinet stelt € 20 miljoen beschikbaar in de jaren 2019 en 2020. Met deze extra middelen wordt tevens beoogd dat gemeenten zich oriënteren op de regierol inburgering, zodat een soepele overgang naar het nieuwe stelsel wordt bevorderd.

Sportakkoorden

Voor de totstandkoming van lokale sportakkoorden wordt aan gemeenten die hiertoe een verzoek hebben ingediend bij de Vereniging Sport en Gemeenten (en dat hebben we) een budget van € 15.000 per gemeente beschikbaar gesteld voor procesbegeleiders (sportformatoren).

Gezond in de stad (GIDS)

In het actieprogramma Kansrijke Start van 12 september 2018 heeft de minister van VWS aangegeven dat via een decentralisatie-uitkering middelen beschikbaar gesteld worden aan GIDS-gemeenten die een lokale coalitie willen vormen rondom de eerste 1000 dagen van kinderen.

Bonus beschut werk

In de septembercircular 2016 zijn gemeenten geïnformeerd over de financiële stimulans (bonus) om het aantal gerealiseerde beschut werkplekken te vergroten. De gegevens over het aantal gerealiseerde en gecontinueerde beschut werkplekken zijn afkomstig van het UWV.

Consequenties voor de gemeente

De financiële gevolgen van de meicircular 2019 waren nog niet bekend bij het opstellen van in de Perspectiefnota 2020 - 2023. Op bladzijde 14 van deze nota valt te lezen wat het saldo van de begroting is na ongewijzigde vaststelling door de gemeenteraad. Op bladzijde 15 en 16 van de Perspectiefnota 2020 - 2023 is onder het kopje 'Algemene uitkering gemeentefonds (AU)' te zien waar al wel rekening mee is gehouden. Wij hebben ons hierbij gebaseerd op de gegevens die bekend zijn gemaakt in de septembercircular 2018. Dit bedrag is verwerkt in onderstaande tabel.

Tabel 5 **Saldo begroting** (na vaststelling Perspectiefnota en verwerking meicirculaire 2019).

	2019	2020	2021	2022	2023
Stand Perspectiefnota	- 1.532	- 236	- 894	- 744	- 1.079
Bij:					
Meicirculaire 2019 (tabel 1)	1.649	2.749	2.357	1.294	2.238
Participatie Wsw	230	244	143	179	244
Waterschaps- verkiezingen	31				
Af:					
Al verwerkt in de Perspectiefnota	289	- 1.407	- 1.424	- 1.438	- 1.428
Sociaal domein (tabel 2)	- 301	- 484	- 383	- 419	- 484
Taakmutaties (tabel 4)	- 534	- 415	- 380	- 391	- 402
Beheerovereenkomst DSO-LV		- 54	- 55	- 56	-57
Landelijk voorziening vreemdelingen	- 18	- 13	- 11		
Saldo	- 186	+ 384	- 647	- 1.575	- 968

+ = voordeel (bedragen x € 1.000)

Na ongewijzigde vaststelling van de Perspectiefnota 2020 - 2023 en verwerking van de meicirculaire 2019 valt in bovenstaande tabel te zien dat alle jaarschijven een negatief saldo hebben, behalve het jaar 2020.

In de tabel valt verder op dat met name de jaarschijven 2022 en 2023 forse negatieve saldi vertonen. Reden is dat het extra budget voor de Jeugdhulp vooralsnog tot en met het jaar 2021 is toegekend (zie tabel 3). Het rijk komt in overleg met de provinciale toezichthouders tot een richtlijn ten aanzien van de meerjarenraming jeugd in de gemeentelijke begrotingen. Deze richtlijn wordt door de provinciale toezichthouder op uniforme wijze gehanteerd. De richtlijn is erop gericht dat de toezichthouder meeweegt dat er nog onderzoek loopt dat erop is gericht om een nieuw kabinet te laten besluiten over een passend budget voor 2022 en latere jaren. Hierdoor worden gemeenten in staat gesteld om in het licht van de afspraken een meerjarenraming in de begroting op te nemen voor de uitgaven jeugd. Mocht het rijk besluiten om het extra budget ook vanaf 2022 toe te kennen, bijvoorbeeld op hetzelfde niveau als voor het jaar 2021 (€ 824.000), dan bedraagt het saldo in 2022 € 751.000 negatief en in 2023 € 144.000 negatief.

Communicatie

Niet van toepassing.

Vervolg

De financiële gevolgen van de meicirculaire 2019 worden verwerkt in de najaarsnota 2019 en de programmabegroting 2020 - 2023.

Besluit

Beslispunt 1

Het college besluit de informatienota vast te stellen en aan de gemeenteraad te verzenden.